

ПРИЙМЕННИКОВІ КОНСТРУКЦІЇ ПРИ ДІЄСЛІВНИХ КОМПОЗИТАХ З ПРЕФІКСАМИ PER- І TRANS- У ТВОРІ БЛ. АВГУСТИНА «CONFESSIONES»

PREPOSITIONAL CONSTRUCTIONS WITH VERBAL COMPOUNDS CONTAINING THE PREFIXES PER- AND TRANS- IN ST. AUGUSTINE'S «CONFESSIONS»

Романюк І.А.,

orcid.org/0000-0003-2820-2598

асистент кафедри класичної філології

Львівського національного університету імені Івана Франка

У статті здійснено спробу дослідити структурні та семантичні особливості прийменникових додатків при дієслівних композитах з префіксами per- і trans- на матеріалі твору Бл. Августина «Confessiones».

Префікси і прийменники мають спільне походження, внаслідок чого вони виконують у мові споріднені функції – виразників просторових відношень. Між дієсловами з префіксами per- і trans- існують смислові зв'язки: вони позначають рух вперед, просторову протяжність, пересування між протилежними точками. Префікси per-, trans- зберегли семантику корелятивних прийменників здебільшого при дієсловах руху та фізичної дії.

У період пізньої латини спостерігаємо тенденцію до вживання значної частини дієслівних композитів у переносному значенні, що зумовлювало поступову десемантизацію префіксів. Їхня семантика дедалі менше співвідносилася з вихідними прийменниками та втрачала просторову конкретність, аж до повного зникнення локального змісту. Тому роль просторових поширювачів взяли на себе прийменниково-відмінкові конструкції, які компенсували семантичну невизначеність префіксальних морфем. Дослідження синтаксичної сполучуваності дієслів з префіксами per- і trans- показало, що дієслова поєднуються як із безприйменниковими, так і з прийменниковими додатками у формах Accusativus чи рідше Ablativus. Бл. Августин надає перевагу вживанню прийменниково-відмінкових конструкцій при префіксальних дієсловах. Найчастотнішими при композитах з префіксом trans- виступають прийменники спрямовального значення, які уточнюють просторову дію: in визначає семантику кінцевого пункту прибуття (фінітива), ad доповнює, per підсилює значення траєкторії переміщення. У прийменникових конструкціях при композитах з префіксом per- найвищою є частотність прийменників ad та in, які підсилюють реалізацію спрямованості. Вживання прийменників ex, de для уточнення вихідного пункту руху та прийменника per з вказівкою на інструментальні відношення обмежене незначною кількістю прикладів. Аналіз мовного матеріалу засвідчив, що здатність до префіксально-прийменникової кореляції мають здебільшого композити зі значенням руху, фізичної дії, також дієслова на позначення інтелектуальної діяльності.

Ключові слова: пізня латина, дієслівні префікси, префіксальні композити, прийменникові додатки, прийменниково-відмінкова конструкція.

This article investigates the structural and semantic features of prepositional objects accompanying verbal compounds with the prefixes per- and trans- based on the text of St. Augustine's Confessions.

Prefixes and prepositions share a common origin, accounting for their related language functions as markers of spatial relations. There are semantic connections between verbs with the prefixes per- and trans-, as they denote forward movement, spatial extension, and transition between opposing points. The prefixes per- and trans- largely retain the semantics of their corresponding prepositions, specifically when used with verbs of motion and physical action.

In Late Latin, a tendency toward metaphorical usage of many verbal compounds led to the gradual desemanticization of the prefixes. Their meanings became increasingly detached from the original prepositional senses and lost their spatial specificity, ultimately erasing any locative content. As a result, prepositional-case constructions took over the role of expressing spatial relationships, compensating for the semantic vagueness of the prefixal morphemes.

The analysis of the syntactic compatibility of verbs with the prefixes per- and trans- shows that these verbs combine prepositional and non-prepositional objects, most frequently in the accusative and, more rarely, in the ablative case. St. Augustine tends to favor prepositional-case constructions with prefixed verbs. Among the compounds with trans-, the most frequent are prepositions with directional meaning, which clarify the spatial action: in indicates the endpoint (goal), ad complements it, and per intensifies the meaning of the trajectory of movement. In constructions with per-compounds, the prepositions ad and in are the most frequently used, reinforcing the notion of directionality. The use of ex and de to specify the point of origin and per to indicate instrumental relations is attested only in a limited number of examples. The linguistic analysis reveals that the ability to correlate prefixes and prepositions is primarily characteristic of compounds denoting motion or physical activity and verbs referring to intellectual processes.

Key words: Late Latin, verbal prefixes, prefixed compounds, prepositional objects, prepositional-case construction.

Постановка проблеми. «Граматика – наче водограй, у якому випромінюються і вияскравлюються особливості мовного ладу і водночас простежуються знакові величини теоретичного осмислення такого ладу. Граматика напрацю-

вала розмаїті площини категорійного апарату з їхнім внутрішнім диференціюванням за відповідними частиномовними класами», – зазначає А. П. Загнітко [5, с. 8]. У граматичній системі дієслово відіграє важливу синтаксичну та лек-

сико-семантичну роль. Саме тому ця частина мови привертає стійку увагу вчених, зокрема в контексті структурно-семантичного аналізу та дослідження її синтаксичних функцій. Особливої уваги заслуговують дієслова з префіксами, які виявляють значну дериваційну й синтаксичну активність. Попри зростання зацікавлення до словотворчих процесів та синтаксичної ролі префіксальних дієслів, важливим залишається дослідження особливостей семантичної взаємодії таких композитів з прийменниково-відмінковими конструкціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сполучуваності префіксальних дієслів з прийменниковими конструкціями є важливим, проте недостатньо дослідженим у сучасному мовознавстві. Останнім часом з'явилося багато робіт, присвячених вивченню словотвірного потенціалу похідних дієслів. Ця проблема була предметом досліджень мовознавців Войцехівської В.Г. [2], Вихованця І.Р. [1], Степаненка М.І. [8], Галаур С.П. [3], Гальони Н.П. [4] та інших вчених. На матеріалі латинської мови структуру та семантику прийменникових додатків при префіксальних дериватах досліджували М.Г.Сенів [6], Chr. Lehmann [15], R. Oniga [17], вживання прийменникових сполучень та відмінкових форм при дієслівних композитах у текстах пізньої та класичної латини вивчала: Gerd V. M. Haverling [13], стилістичні функції префікса *com-* та його префіксально-прийменникову кореляцію в окремих уривках твору Бл.Августина «*Confessiones*» проаналізувала Paola Moretti [16], просторові поширювачі при префіксальних дієсловах розглядав Víctor Acedo-Matellán [12].

Проте дотепер кількість робіт, спрямованих на комплексний аналіз прийменникових додатків при дієслівних префіксальних композитах на матеріалі пізньої латини є недостатньою. Тому спроби дослідити закономірності, які впливають на приєднання префіксів до дієслівних основ та роль прийменників у прийменниково-відмінкових конструкціях залишаються актуальними.

Предметом дослідження виступають структурні та семантичні особливості прийменникових додатків при дієслівних композитах з префіксами *trans-* і *per-* у творі християнського мислителя періоду патристики і найвидатнішого з отців церкви Аврелія Августина (354–430 pp.) «*Confessiones*». Обсяг вибірки дієслівних композитів склав 159 лексико-семантичних варіанти похідних дериватів з префіксом *per-* та 85 – з префіксом *trans-*.

Постановка завдання. Мета нашої розвідки полягає у виявленні структурно-семантичних особливостей дієслів з префіксами *trans-* і *per-* та дослідженні ролі прийменниково-відмінкових поширювачів при цих композитах. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) окреслити семантичні особливості префіксальних дієслів, 2) проаналізувати валентний потенціал композита, 3) з'ясувати специфіку кореляції префікс-прийменник при дієсловах з префіксами *trans-* і *per-*.

Виклад основного матеріалу. Префікси *per-* і *trans-* близькі за значенням. К. Ван дер Гейде [14] вказував, що обидва префікси своїм просторовим значенням вказують на зв'язок з пунктом, через який простягається дія. Префікс *per-* (спільнокореневе з і.-с. *per̥ō*) позначає рух по прямій від вихідної до кінцевої точки, зосереджуючи увагу на проміжку між ними [10, с. 274], також вказує на спрямованість дії (стану) до завершеності [10, с. 353], посилення, піднесення. *Trans-* (*tra-*) (спільнокореневий з гіпотетичним дієсловом **trare* < **tra-*) має значення “через, понад, поза”. Префікс реалізує сему руху поверхнею через певну перешкоду.

У процесі дослідження префіксальних композитів ми опирались на твердження С.О. Соколової про важливість послідовного врахування семантики під час словотвірного аналізу дієслова, оскільки йому властива найбільша багатозначність серед самостійних частин мови, [7, с. 7]. Аналіз виявив, що первинні префікси найкраще зберігають обставинне значення, приєднуючись до дієслів руху, фізичної дії та переміщення. З дієсловами руху *trans-* має значення переходу з однієї точки до іншої, вказує на рух через весь простір до пункту на протилежній стороні, змінюючи при цьому семантику простих дієслів. Композити *traicio*, *transago*, *transeo*, *transfero*, *transgredior* набувають семантики спрямованого пересування у просторі до певної точки: *transibo et hanc vim meam, quae memoria vocatur, transibo eam, ut pertendam ad te, dulce lumen* (10, 17), *переступаю й цю мою силу, що називається пам'яттю, і переступаю її, щоб я міг прямувати до Тебе, Солодке Світло; scripsit et abiit, transiit hinc a te ad te* (11, 3), *він написав і відійшов, перейшов звідси від Тебе до Тебе*.

При переході прийменника *per* у префікс останній зазнає певних змін. З усіх прийменникових значень («через, за допомогою, впродовж» та ін.) префікс зберігає семантику дії / руху через щось, крізь перешкоду, спрямованості дії до завершення: *utrum ad circum pergat an ad*

theatrum, si uno die utrumque exhibeatur (8, 10), чи повинен простувати до цирку, чи до театру, якщо вистави відбуваються того самого дня; *tantum temporis praeteriret, quanto peragere sol totum ambitum de mane in mane adsolet* (11, 23), сплило стільки часу, скільки зазвичай сонце здійснює повний оберт від світанку до світанку; *currite, ego feram et ego perducam et ibi ego feram* (6, 16), біжіть, я понесу, і приведу, і туди занесу.

З дієсловами на позначення дії префікс *per-* вживається для піднесення, підсилення: *et magis magisque vivere apud fontem vitae, et in lumine eius videre lumen et perfici et inlustrari et beari* (13, 4), більше й більше жити біля джерела життя і бачити світло в Його світлі й досягти досконалості, просвітлення, блаженства; *perfundantur ossa tua dilectione tua* (8, 1), нехай переповняться кості мої любов'ю Твою; *reficiatur defectus meus et perficiatur usque in pacem, quia nescit* (10, 38), нехай мій недолік буде виправлений і вдосколений до миру, якого не знає, або додає компози-там лише повноти форми, не змінюючи семантику простого дієслова: *sive in ea sollemnitate sacramentorum, quibus initiantur quos pervestigat in aquis multis misericordia tua* (13, 23), чи у цій урочистості таїнств, якими посвячують тих, кого Твоє милосердя відишує у глибоких водах; *atque in hac manifestatione persistam sobrius sub alis tuis* (12, 11), і в цьому вияві я залишусь розважливим під твоїми крилами.

Проте у пізній латині можливості дієслівних префіксів виражати локативні значення послаблювались, тому при композитах стали вживатись прийменниково-відмінкові структури. Вживання таких додатків Є. С. Чекарева [9, с. 42], пояснює тим, що самостійно, без допомоги з боку прийменниково-відмінкової конструкції, префікси не здатні точно виразити потрібний тип відношень між об'єктами в просторі, при композитах саме прийменник виконував основну роботу з конкретизації різноманітних відношень у будь-якій сфері. В. Г. Войцехівська називає явище префіксально-прийменникової кореляції синтаксичним плеоназмом і пояснює його виникнення не мовною надмірністю, а саме десемантизацією префіксів та потребою їхньої конкретизації [2, с. 24].

результаті досліджень ми виявили, що при композитах з обома префіксами переважно більшість додатків складають прийменникові конструкції. У системі прийменникового керування дієслів з префіксами *trans-*, *per-* спостерігаємо кореляцію між префіксом керуючого дієслова і прийменником, вжитим при відмінковій формі. Аналіз мовного матеріалу засвідчив, що здат-

ність до префіксально-прийменникової кореляції мають здебільшого дієслова руху, композити зі значенням активних фізичних дій, а також ті, що позначають інтелектуальну діяльність та психічні процеси. Дієслова з префіксом *trans-*, який у пізній латині виявляє тенденцію до затемнення конкретних значень, найчастіше підкріплюються відмінковими формами з прийменниками *per*, *ad*, *in*. При цьому прийменникові додатки уточнюють семантику вихідного та кінцевого пунктів руху і вказують на зв'язок між суб'єктом та об'єктом чи кількома суб'єктами / об'єктами. Поява об'єктного актанта при композитах з префіксом *trans-* зумовлена семантикою самого префікса: *effossa digno cum honore transferrentur ad Ambrosianam basilicam* (9, 7), викопавши їх (тіла), з великою шанною перенесли до базилики Амвросія; *sed in istum causam transferens ab eo* (6, 10), проте, переносючи від нього справу на того.

При композитах з префіксом *per-* найчастіше виступають додатки з прийменниками *ad*, *in*, які виконують функцію покажчиків просторової або часової спрямованості дії: *bona voluntate pergi in ecclesiam nostram, sicut in eam pergunt qui sacramentis eius imbuti* (8, 10), з доброю волею йдуть до нашої Церкви, як йдуть до неї ті, хто сповнений її таїнств; *nihil vellemus aliud nisi ad securam laetitiam pervenire* (6, 6), ми не бажали нічого іншого, окрім як дійти до безтурботної радості. Очевидно, що префікси не лише впливають на семантику дієслова, але і призводять до зміни лексико-семантичної наповненості правобічної та лівобічної позицій. Склад лівобічних поширювачів при композитах з префіксом *trans-* формують здебільшого займенники на позначення особи (*ego*, *se*, *is*, *ipse*, *quod*), іменники, що позначають живу істоту (*adulscientes*, *praedicatorres*) чи емоції (*maestitudo*, *sensus*, *lacrimae*) або неживі предмети (*odor*, *liber*, *res*, *actio*). Лівобічну позицію при дієсловах з префіксом *per-* репрезентують, здебільшого, займенники *ego*, *quis*, *hoc*, *ista*, *haec* та іменники на позначення неживих предметів *sermo*, *periculum*, *voluntas*, *vox*.

Оскільки обидва префікси вказують напрямок, мету руху, правобічну позицію заповнили лексико-семантичні покажчики на позначення перебігу дії та кінцевої точки руху. У ролі об'єкта при композитах з префіксом *trans-* виступають прийменникові додатки в аккузативі, які позначають назви територій, будівель (*basilica*, *vicus*): *transiens per quendam vicum Mediolanensem, animadverti pauperem mendicum* (6, 6), йдучи якоюсь міланською вулицею, побачив бідного жебрака; *ad eum finem sermo perduceretur* (9, 10), розмова підійшла

до такого завершення. Правобічну позицію при дієсловах з префіксом *per-* займають іменники *genus, caelum, terra, doctrina, panis, finis*, рідше – займенники *tu, ipsum, ea*: *et cum labore pervenirem ad panem meum* (4, 16), *і працею я отримав би свій хліб*; *in aquis, quoniam et haec pertinent ad caelum et terram* (11, 5), *у водах, оскільки вони також належать до неба і землі*.

У результаті приєднання префіксів *per-*, *trans-* неперехідні дієслова руху часто набували перехідності: *transeo, transgredior, transvolo, perego, pervenio, percurro*. Це призвело до зміни валентного наповнення, а також мало вплив на семантику композитів: перехідні лексеми описують як перебіг дії, так і її спрямованість на досягнення результату. Дієслова з семантикою фізичного впливу на об'єкт зазвичай позначають ситуацію, при якій живий суб'єкт чинить дію стосовно до живого чи неживого об'єкта. Правобічними поширювачами таких дієслів виступають об'єктні актанти; крім цього, композити отримують валентність бенефактива – живої істоти, на користь якої відбувається дія. Наприклад, просте дієслово *dare* керує об'єктним актантом, проте, при композиті *tradere* позиції керованого другорядного члена речення заповнюють додатки з прийменником *pro*: *et filio unico tuo non pepercisti, sed pro nobis omnibus tradidisti eum* (7, 9), *і Свого Єдиного Сина Ти не пощадив, а за нас усіх віддав Його*; *In quantum nos amasti, pater bone, qui filio tuo unico non pepercisti, sed pro nobis inpiis tradidisti eum!* (10, 43), *Як Ти полюбив нас, ласкавий Отче, який не пощадив Свого Єдиного Сина, а віддав за нас грішних*. Дієслово *figurare* з семантикою «утворювати, формувати» з приєднанням префікса набуло значення «перетворювати» і вступає з прийменниковим додатком у трансформативні відношення: *diabolus enim erat transfigurans se in angelum lucis* (10, 42), *бо диявол перетворився на ангела світла*.

Більшість композитів з префіксами *trans-*, *per-* набувають переносного значення. При таких дієсловах семантика кінцевої точки переміщення, виражена іменниками в *Accusativus*: *deos, memoriam, materiam, linguam, vitam*, займенниками *te, se, nos, id, istum* зазвичай виражена нечітко. Позиції керованого другорядного члена речення при композитах з префіксом *trans-* заповнюють відмінкові форми з прийменниками *in, ad, per*, при дієсловах з *per-* – додатки з прийменниками *ad, in, per*. Очевидно, що поява при композиті директивного компонента пояснюється послабленням семантики дієслова. Так, лексема *transfero* змінила значення пересування у просторі і набула переносної семантики, позначаючи про-

цес: «передавати текст». На відміну від простого дієслова префіксальне змінило валентне наповнення й заповнило позиції фінитива прийменниковим додатком на позначення мети дії: *nam versum et carmen etiam ad vera pulmenta transfero* (3, 6), *бо вірш і поему я перекладаю для справжньої поживи*, результату дії: *commemoravi legisse me quosdam libros Platoniorum, quos Victorinus, quondam rhetor urbis Romae ... in Latinam linguam transtulisset* (8, 2), *пригадав, що читав деякі твори платоніків, які переклав латинською мовою Вікторин, колишній ритор міста Риму* чи об'єктним актантом: *perveneram in librum cuiusdam Ciceronis cuius linguam fere omnes mirantur* (3, 4), *я напратив на книжку якогось Цицерона, що його мову майже всі подивляють*. Лексема *perire* – «гинути, щезати, помирати», вжита у переносному значенні у конструкції з прийменником *a / ab* у творі Бл. Августина набуває семантики «відходити, йти геть». Її правобічну валентність заповнює прийменниковий додаток з валентністю трансформатива: *forte aliquid ab oculis perit, non a memoria, veluti quaeritur* (10, 18), *випадково щось зникне з очей, але не з пам'яті*, *Pereant a facie tua, deus, sicuti pereunt, vaniloqui et mentis seductores* (8, 10), *нехай зникнуть від лиця Твого, Боже, як гинуть, марнослови та обманники душі*; *quum tota illa actio finita transierit in memoriam* (11, 28), *коли вся ця дія, завершившись, перейде до пам'яті*.

Для уточнення вихідної точки руху та просторової конкретизації при композиті-присудкові вживаються прийменники *ab, ex*: *fecisti ... tu sensum corporis, quo interprete traicias ab animo ad materiam id quod facit* (11, 5), *Ти створив тілесне відчуття, за допомогою якого він (митець) переносить від духу до матеріалу те, що виготовляє*. При префіксальних лексемах, вжитих з переносною семантикою, прийменники *ab, ex* позначають зміну фізичного стану: *Nonne ab infantia huc pergens veni in pueritiam?* (1, 8), *Чи не переходячи з віку дитячого сюди, я прийшов до отроцтва?* *sed dum ad quietem satietatis ex indigentiae molesta transeo, in ipso transitu mihi insidiatur laqueus concupiscentiae* (10, 31), *але коли я переходжу до спокою насичення з важкої нужди, у цьому переході мене підстерігає пастка бажання*; *transeunt praedicatores verbi tui ex hac vita in aliam vitam* (13, 15), *проповідники Твого Слова переходять із цього життя в інше*.

У конструкціях композитів з префіксами *per-*, підсилених прийменником *per*, локативні відношення між ними втрачені, оскільки префіксальні дієслова вжиті в переносному значенні. Правобічна позиція заповнена іменниковими

формами на позначення особливостей виконуваних функцій: *hoc enim agit per mentis intellectum, per quietem percipit quia sunt spiritus dei* (13, 23), *це він здійснює за розумінням душі, завдяки якому пізнає те, що є Божим Духом; ecce sic peragitur et sermo noster per signa* (4, 10), *ось так наша мова витворюється через знаки*. Співвідносний з префіксом прийменник *trans* не вживається, натомість, значення “пересування у просторі” підсилює прийменник *per*. Він у поєднанні з об’єктним актантом надає семантики переривання траєкторії руху і дієслова втрачають вказівку на кінцеву точку: *quoniam pulchra traiecta per animas in manus artificiosas ab illa pulchritudine veniunt, quae supra animas est* (10, 34), *бо красиве, що перейшло через душі у вправні руки, походить з тої Краси, яка є понад душами; si oluerunt, per nos transierunt* (10, 10), *якщо вони (речі) пахучі, то пройшли крізь нас*. Приєднуючись до дієслів з дуративною семантикою, префікс *per-* вказує на продовження ситуації або набуває інтенсифікуючого значення з акцентом на тривалості, вищій від норми (Чернюх, с. 24): *nihil velimus aliud quam permanere illic in aeternum* (13, 9), *ми нічого не хочемо, окрім залишитися там назавжди*.

Префіксальні композити у поєднанні з іменниками *praeteritum*, *futurum*, *hodiernum*, *aeternum* набувають темпоральної семантики й вказують на рух у межах певного відрізка часу: *praesens autem si semper esset praesens nec in praeteritum transiret, non iam esset tempus, sed aeternitas. si ergo praesens, ut tempus sit, ideo fit, quia in praeteritum transit* (11, 14), *теперішнє, якщо було б завжди теперішнім і не переходило у минуле, то вже не було б часом, а було б вічністю. Отже, чи не тому теперішнє, щоб бути часом, тому існує, що переходить у минуле; et quam multi iam dies nostri et patrum nostrorum per hodiernum tuum transierunt* (1, 6), *як багато наших днів і днів наших батьків перейшло через Твоє сьогоднішнє*.

Висновки. У результаті аналізу структури та семантики композитів з префіксами *per-* і *trans-* у творі Бл. Августина «Confessiones» ми виявили, що при дієсловах з обома префіксами основну частину додатків становлять прийменниково-відмінкові конструкції. Більшість дієслівних композитів з префіксами *per-*, *trans-* для вираження

просторових орієнтирів поєднуються з додатками в акузативі, рідше – в аблативі. Аналіз мовного матеріалу засвідчив, що здатність до префіксально-прийменникової кореляції мають здебільшого композити зі значенням руху, фізичної дії, також дієслова на позначення інтелектуальної діяльності.

У результаті кількісного аналізу прийменникових додатків ми дійшли висновку, що найчастотнішими при композитах з префіксом *trans-* виступають прийменники спрямовального значення (*ad*, *in*, *per*), які уточнюють просторову дію: *in* позначає семантику кінцевого пункту прибуття (фінітива), *ad* доповнює, *per* підсилює значення траєкторії переміщення. У таких просторово-спрямовальних конструкціях найчастіше виступає прийменник *in* – 31% від усіх випадків вживання, *ad* – 25%, *per* становить 22% у прийменниково-відмінкових додатках. Сполучення з прийменниками *ab*, *ex*, *de*, які мають протилежні з префіксом значення становлять, відповідно, 18%, з прийменником *pro* – 4%.

Прийменниково-відмінкові форми іменників при композитах з префіксом *per-* також стають показниками просторової або часової спрямованості дії. Прийменники *ad*, *in* підсилюють реалізацію спрямованості, *ex*, *de* уточнюють вихідний пункт, *per* уточнює інструментальні відношення. У прийменникових конструкціях частотність прийменника *ad* є найвищою – 49% випадків вживання, *in* – 28%. Прийменники *ab*, *ex*, *de*, які позначають вихідний пункт руху, зафіксовані, відповідно, по 5%, 5%, 4% вживань, прийменники *sine* та *cum* становлять 5%. У творі Бл. Августина «Confessiones» зафіксовано лише 4% прикладів поєднання композитів з префіксом *per-* з одиним прийменником та жодного випадку вживання прийменникових конструкцій з прийменником *trans* при дієсловах з префіксом *trans-*.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні структурно-семантичних особливостей прийменниково-відмінкових конструкцій при інших групах префіксальних композитів на матеріалі твору Бл. Августина «Confessiones», а також зіставному аналізі прийменникових конструкцій у творах інших авторів періоду пізньої латини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови. К. : Наук. думка, 1980. 286 с.
2. Войцехівська В. Г. Прийменникове керування префіксованих дієслів. Мовознавство. 1968. № 6. С. 23–27.
3. Галаур С. П. Префіксально-прийменникова кореляція семантичного типу “контактна локалізація : зовнішній контакт : напрям руху на поверхню локативного орієнтира”. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені Максима Гоголя. 2019. № 1. С. 10–15.

гічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2011. Вип. 8. С. 116–120.

4. Гальона Н. П. Вияв валентних властивостей предиката у сполуках з префіксально-прийменниковою кореляцією. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови : зб. наук. праць / відп. редактор. А.П. Грищенко. К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2006. Вип. 2. С. 43–54.

5. Загнітко А. П. Теорія граматики і тексту: монографія. Донецьк : ДонНУ, 2014. 480 с.

6. Сенів М. Г. Прийменник у класичних мовах : посібник. Донецьк : Юго-Восток Лтд, 2005. 272 с.

7. Соколова С. О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові. К. : Наукова думка, 2003. 283 с.

8. Степаненко М. І. Просторові поширювачі у структурі простого речення: Монографія. Полтава : АСМІ, 2004. 463 с.

9. Чекарева Є. С. Функціонально-семантичний аналіз конструкцій із прийменниками та префіксальними дієсловами у грецькій мові. Іноземна філологія. Український науковий збірник. Львів, 2010. Вип. 122. С. 39–43.

10. Чернюх Б. В. Функціональна семантика аспектуальності в латинській мові : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.14. Київ, 2017. 488 с.

11. S. Aurelii Augustini Confessiones : ad fidem Codicum Lipsiensium et editionum antiquiorum recognitas. Lipsiae : C. Tauchnitii, 1837. 288 p. URL: <https://archive.org/details/saureliiaugustin00augu/page/288/mode/2up> (дата звернення: 19.05.2025).

12. Acedo-Matellán V. Goal, source, and route preverbs in Latin: their interaction with spatial datives. *The Linguistic Review*. 2021; 38(2): P. 233–266.

13. Haverling G. On Cases and Prepositions in Vulgar and in Literary Late Latin. *Latin vulgaire – Latin tardif VII : Actes du VII e Colloque International sur le latin vulgaire et tardif*, Sevilla, 2–6 septembre 2003. Sevilla : Universidad de Sevilla, 2006, 1. p. 345–360.

14. Heyde van der K. *Composita en verbal bij Plautus* : Dissertation. Amsterdam, 1926. 122,3 p.

15. Lehmann Ch. Latin preverbs and cases. *Latin Linguistics and Linguistic Theory : Proceedings of the 1st International Colloquium on Latin Linguistics*. Amsterdam, April 1981. Ed. by Harm Pinkster. P. 145–161.

16. Moretti Paola. Augustine's use of preverbs : "con-" in some passages of the Confessions. *Graeco-Latina Brunensia*. 2011. Vol. 16. Iss. 2, P. [113]–123.

17. Oniga, Renato. *Composition et préverbation en Latin: problemes de typologie. La composition et la préverbation en latin*. Paris : Université Paris-Sorbonne, 2005. P. 211–227.

18. Pinkster, Harm. The use of the dative with latin compounds. *Language typology and universals. Sprachtypologie und Universalienforschung*. University of Amsterdam, 2011. Vol. 64 (2). P. 126–135.